

Kirkjuþing 2019

2. mál – þskj. 2

Skýrsla um fjármál þjóðkirkjunnar

(Lagt fyrir 59. kirkjuþing 2019)

Flutt af kirkjuráði

Frsm. Svana Helen Björnsdóttir

Fjármál þjóðkirkjunnar

Vegna mikilla skipulagsbreytinga og óviðráðanlegra þátta náðist ekki að vera með upplýsingar um fjármál þjóðkirkjunnar á réttum tíma. Við biðjumst velvirðingar á því og vonum að í framtíð liggi upplýsingar fyrir mikið fyrir.

Í byrjun árs 2019 tók þjóðkirkjan bókhaldskerfið Navision í notkun fyrir allar stofnanir og sjóði í umsjón Biskupsstofu en Biskupsstofa sjálf hélt áfram að vera hluti af ríkisbókhaldinu. Launagreiðendur hafa til þessa verið tveir, Biskupsstofa og kirkjumálasjóður og hafa nokkrir launamenn, t.d. kirkjuþingmenn fengið laun frá báðum aðilum.

Umtalsverðar breytingar verða á skipulagningu fjármála þjóðkirkjunnar með nýja viðbótar-samningnum sem samþykktur var á síðasta kirkjuþingi. Eftir áramót verður þjóðkirkjan ekki hluti af ríkisbókhaldinu og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar verða greiddar frá þjóðkirkjunni en ekki ríkinu eins og verið hefur. Innborgun frá ríkinu greiðist í einu lagi og verður því færð á eina kennitölu í einu bókhaldi og launagreiðandi verður einn á næsta ári. Þessar breytingar krefjast talsverðar endurskipulagningar á verkefnum fjármáladeildar en sú vinna er þegar hafin. Allt verklag fjármála verður endurskoðað í kjölfarið og verkferli endurskráð.

Kirkjuþing á eftir að móta fjármálastefnu þjóðkirkjunnar og setja starfsreglur um nýtingu greiðslna samkvæmt viðbótarsamningi ríkis og kirkju. Vegna þröngs tímaramma og mikilla breytinga sem gera þarf fyrir áramót er fjárhagsáætlun fyrir árið 2020 unnin í samræmi við þá starfsemi sem verið hefur. Fjárhagsáætlunin var unnin af fjármálastjóra í samráði við starfsdeildir og eftir kostnaðarliðum núliðandi árs. Fyrstu drög að áætlun voru kynnt kirkjuráði sem vísaði henni til fjármálahóps kirkjuráðs. Fjármálahópur skilaði tillögum til breytinga til kirkjuráðs sem að lokum yfirfór áætlunina, gerði breytingar og samþykkti til framlagningar hér á kirkjuþingi 2019. Framtíðarverklag við gerð og samþykkt fjárhagsáætlana kirkjunnar þarf að móta í starfsreglum um ráðstöfun greiðslna frá ríkinu.

Fjárhæð greiðslu ríkisins vegna viðbótarsamnings ríkis og kirkju liggur ekki enn fyrir eins og hún verður í fjárlögum vegna ársins 2020 en áætluð tala frá dómsmálaráðuneytinu eru rúmlega 3,7 milljarðar.

Fjármál sókna

Í frumvarpi til fjárlaga er gert ráð fyrir að sóknargjöld verði 930,- kr. á einstakling á mánuði. Reynslan hefur kennt okkur að sú fjárhæð getur tekið breytingum í annarri eða jafnvel þriðju umræðu þingsins. Í fjárlögum fyrir árið 2019 voru sóknargjöld lækkuð í þriðju umræðu þingsins úr 934,- kr. í 925,- kr.

Upplýsingar um hvernig tekjuskattsstofn ríkisins skiptist og hversu hátt sóknargjaldið er af tekjuskattinum eru ekki aðgengilegar almenningi. Þetta gerir ríkinu auðvelt fyrir að skerða sóknargjaldið og almenningur lýtur svo á að um framlag frá ríkinu sé að ræða en ekki endurgreiðslu á innheimtu gjaldi.

Til að reikna út hversu hátt sóknargjaldið á að vera, samkvæmt lögum um sóknargjöld, þarf að reikna upp stofn frá árinu 1997 en stofn sóknargjaldsins er það árið 400,24 kr. á einstakling á mánuði. Þessi stofn á að verðbætast árlega eftir hækkun meðaltekjuskattsstofns einstaklinga á öllu landinu á milli tekjuára. Þessi verðbreytingastuðull fæst með því að deila fjölda framteljenda í tölur frá Ríkisskattstjóra um tekjuskattsstofna á ári. Samkvæmt útreikningum hefði sóknargjald átt að vera 1.556,- kr. á einstakling á mánuði árið 2018. Ríkið hélt eftir 631,- kr. á einstakling á mánuði eða um 1.412,- milljónum samtals.

Á langtímafjárhagsáætlun ríkisins sést að ríkið reiknar með lækkun til málaflokksins trúmál á árunum 2021 og 2022.

Skipting útgjalda	Ríkisreikningur 2018	Fjárlög 2019	Frumvarp 2020	Áætlun 2021	Áætlun 2022
10 Rétt. einstakl., trúmál og stjórnýsla dómsmála	7,513	6,588	7,512	7,405	7,299
10.20 Trúmál	7,513	6,588	7,512	7,405	7,299
06 Dómsmálaráðuneyti	7,513	6,588	7,512	7,405	7,299
06-736 Jöfnunarsjóður sókna	385	402	404	400	396
110 Jöfnunarsjóður sókna	385	402	404	400	396
06-735 Sóknargjöld	2,536	2,556	2,567	2,541	2,515
111 Sóknargjöld	2,536	2,556	2,567	2,541	2,515
06-733 Kirkjugarðar	1,132	1,243	1,245	1,226	1,207
111 Kirkjugarðar	1,132	1,243	1,245	1,226	1,207
06-705 Kirkjumálasjóður	298	314	316	312	309
110 Kirkjumálasjóður	298	314	316	312	309
06-701 Þjóðkirkjan	3,162	2,074	2,981	2,926	2,871
131 Kristnisjóður	205	76	150	148	146
101 Biskup Íslands	2,957	1,998	2,832	2,778	2,725
Samtals	7,513	6,588	7,512	7,405	7,299

Leggja þarf áherslu á að fá ríkið að samningaborðinu til að semja um sóknargjöldin. Ljóst er að fjárhagsstaða sókna fer versnandi vegna langvarandi skerðinga og engin leiðrétting sóknargjalda er í sjónmáli.

Taka þarf upp samtal um möguleika á aukningu tekna sókna með ýmsum öðrum leiðum en hækkun sóknargjalda. Þessi umræða er brýn og nauðsynlegt að grípa til aðgerða.

Rekstrarafkoma Þjóðkirkjunnar 2018

Biskupsstofa

Rekstrarhalli var á rekstri Biskupsstofu á árinu og nam hallinn 284,5 millj. kr. en rekstrarhallinn er vegna afturvirktrar launaleiðréttingar vegna ársins 2017. Launaleiðréttingin nam 308,1 millj. kr. en hefur ekki verið samþykkt af fjármálaráðuneytinu. Leiðréttingin verður ekki færð til tekna fyrr en hún verður samþykkt. Ef tekið er tillit til launaleiðréttingarinnar er tekjuafgangur af rekstri Biskupsstofu um 26,6 millj. kr.

Annar rekstrarkostnaður hækkar um 65,1 millj. kr. á milli ára, þar af hækka leigugjöld um 23,7 millj.kr. og aðkeypt þjónusta um 16,4 millj. kr.

Vaxtatekjur hækka um 12,9 millj. kr. frá árinu 2017 en það er vegna bankainnstæðna Biskupsstofu.

Lausafjárstaða Biskupsstofu var nokkuð sterk í lok árs 2018, handbært fé nam um 355 millj. kr. Í lok árs 2018 var biskupsstofa skuldlaus við aðra sjóði kirkjunnar og átti þá reyndar kröfu á kirkjumálasjóð.

Kirkjumálasjóður

Ársreikningur kirkjumálasjóðs er ekki tilbúinn en vinna við ársuppgjör 2018 er á lokaspretti.

Lausafjárstaða kirkjumálasjóðs er ekki góð, halli ársins voru um 60 millj. kr. en sjóðurinn hefur verið rekinn með viðvarandi halla undanfarin ár.

Tekjur ársins jukust en gjöld einnig. Vaxtagjöld eru lægri en árið áður, þ.e. árið 2017, því krafa jöfnunarsjóðs á kirkjumálasjóð og krafa Biskupsstofu voru ekki vaxtareiknaðar á árinu. Kostnaður vegna stjórnar, starfsskipunar og þjónustumálefna lækkaði, kostnaður þjónustumálefna hækkaði og rekstrarkostnaður fasteigna hækkaði.

Hækkun fastafjármuna kirkjumálasjóðs er vegna hækkunar fasteignamats fasteigna. Sú hækkun endurspeglar þó ekki raunvirðishækkun fasteigna því viðhaldskostnaði hefur verið ábótavant í nokkur ár. Veltufé kirkjumálasjóðs lækkar um 40% frá árinu 2017 og er greiðslustaða sjóðsins verulega slæm. Kirkjumálasjóður tók fé að láni hjá Biskupsstofu til að fjármagna greiðsluvandann. Til stóð að gera upp skuldir sjóðsins

með sölu á Laugavegi 31 en um áramót 1.1.2020 falla niður allar skuldir og kröfur á milli sjóða og fastafjármunir verða sameiginlegir.

Lausafjárhlutfall sjóðsins er komið niður í 0,44 sem flokkast sem slæm staða og traust fjármálastofnana á sjóðunum hefur minnkar.

Á sama tíma og lausafjárhlutfallið lækkar er eiginfjárhlutfallið það sama eða 0,9. Þegar rekstrarhalli er varanlegur ætti eiginfjárhlutfallið að lækka en það stendur í stað vegna hækkunar á fasteignamat eigna. Eins og áður segir ætti fasteignamat að endurspegla raunvirði fasteigna en gerir það ekki nema fasteignum sé haldið vel við.

Kristnisjóður

Ársreikningur kristnisjóðs er endurskoðaður.

Tekjur kristnisjóðs eru hluti af kirkjujarðasamkomulaginu og eiga að jafngilda 15 prestslaunum.

Rekstur kristnisjóðs skilaði tæpum 10,5 millj. kr. í tekjuafgang. Tekjur sjóðsins voru 148,8 millj.kr. sem er hækkun frá fyrra ári. Veittir styrkir úr sjóðnum voru 66,7 millj. kr. allt frá 200 þús. kr. til 11,0 millj. kr.

Launakostnaður kristnisjóðs er innheimtur frá biskupsstofu með kostnaðarhlutdeild en starfsmenn sjóðsins fá laun sín greidd með launakeyrslu fjársýslu ríkisins.

Allar eignir kristnisjóðs eru veltufjármunir.

Jöfnunarsjóður sókna

Ársreikningur jöfnunarsjóðs er enn í vinnslu.

Tekjur jöfnunarsjóðs sókna eru 18,5% af sóknargjöldum til þjóðkirkjusafnaða, tekjurnar eru viðbót við önnur sóknargjöld sem ríkið greiðir sóknum landsins.

Tekjuafgangur jöfnunarsjóðs var 59 millj. kr. sem leggjast við sjóð til úthlutunar styrkja.

Rekstrarkostnaður jöfnunarsjóðs nam 19,7 millj. kr. en önnur gjöld voru úthlutaðir styrkir.

Allar eignir jöfnunarsjóðs eru veltufjármunir.

Fjárhagsáætlun 2020

Nú er í fyrsta sinn er gerð ein fjárhagsáætlun fyrir þjóðkirkjuna í heild. Fjárhagsáætlunin er fylgiskjal með þessu máli.

Greiðsla frá ríkinu til þjóðkirkjunnar á árinu 2020 er áætluð í fjárhagsáætlun 3,7 milljarðar. Eins og fyrr segir hefur sú fjárhæð ekki fengist staðfest hjá fjármálaráðuneytinu eða verið birt í fjárlögum.

Gert er ráð fyrir að launakostnaður embættismanna þjóðkirkjunnar og annarra starfsmanna verði um 2,6 milljarðar króna og embættiskostnaður presta og biskupa verði um 159 millj. kr.

Úthlutanir og styrkir til sókna og annarra eru 10,6% af heildartekjum þjóðkirkjunnar eða um 392,6 millj. kr. en úthlutanir til rekstrar Skálholts eru ekki færðar undir úthlutunarlið en hafðar sér til að gefa skýrari mynd. Heildarkostnaður vegna Skálholts er áætlaður 80 millj. kr. eða um 2,9% af heildartekjum.

Rekstrar- og viðhaldskostnaður fasteigna í eigu þjóðkirkjunnar er áætlaður um 168,2 millj. kr.

Rekstrarkostnaður vegna kirkjuþings og kirkjuráðs er áætlaður um 58,8 millj.kr.

Rekstrarkostnaður vegna Katrínartúns er áætlaður um 63,5 millj.kr.

Rekstrarkostnaður Tónskóla lækkar um 10,3 millj. vegna framlags Reykjavíkurborgar til skólans og er áætlaður 23,6 millj. kr.

Verkefnatengdir kostnaðarliðir eru unnir í samræmi við verkefnaáætlun en aðrir liðir hækka vegna verðlagsbreytinga.